

Nr 57.

Godkänd av första kammaren den 21 april 1915.

Godkänd av andra kammaren den 21 april 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående skyldighet för tillverkare av frukt- och bärsafter m. m. att å varans etikett och omslag angiva tillverkarens namn och varans ingredienser.

[Första kammarens tillfälliga utskotts (nr 2) utlåtande nr 7.]

[Andra kammarens tillfälliga utskotts (nr 2) utlåtande nr 2.]

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning i syfte att tillverkare av frukt- och bärsafter, frukt- och bärviner, läskedrycker, fruktmarmelader, lemondpulver och likartade surrogat måtte åläggas att å etiketter och omslag till saluhållen vara, förutom tillverkarens namn, angiva de ingredienser, varav respektive varor äro tillverkade, samt att övriga i samband därmed erforderliga åtgärder måtte vidtagas.

Riksdagen har av i ämnet tillgänglig utredning inhämtat, att den industri, som i vårt land uppstått genom tillverkningen av här ifrågasvarande varor, utvecklats sig sålunda, att våra vanligast förekommande läskedrycker i allmänhet äro att anse som konstprodukter. Berörda drycker innehålla nämligen — förutom naturligtvis vatten och kolsyra — huvudsakligast citronsyra, socker, färgämnen samt s. k. frukt- eller bäreßsens. Essensen, som ger läskedrycken dess smak och karaktär,

köpes i de allra flesta fall utomlands, huvudsakligast i Tyskland och Danmark. Antingen framställles den på rent kemisk väg eller utgöres den av mer eller mindre oblandade destillat eller extrakt av de olika frukt- eller bärsorterna. Även färgämnen köpas huvudsakligast utomlands. Att läskedrycksindustrien slagit in på sådana vägar synes vara beroende på å ena sidan svårigheten att få av ren bär- eller fruktsaft beredda läskedrycker att hålla sig samt å andra sidan den större bekvämlighet vid tillverkningen, som användandet av essenser och färgämnen erbjuder. Det anses emellertid numera, att de omständigheter, som sålunda hittills stått hindrande i vägen för användande av ren bär- eller fruktsaft i läskedryckshanteringen, skulle kunna övervinnas. Om så kunde ske, skulle läskedrycksindustrien komma att tvingas in på andra vägar än de nuvarande, varigenom kunde vinnas fördelar av stor national-ekonomisk betydelse. De avsevärda summor, som nu gå till utlandet för inköp av essenser och färgämnen, skulle komma vår inhemska bär- och fruktsafttillverkning till godo och sålunda stanna inom landet. Ett sådant höjande av läskedrycksindustrien skulle även med hänsyn till det allmänna hälsotillståndet vara önskvärt, då det väl kan ifrågasättas, om de konstproducerade läskedryckerna i längden äro nyttiga för hälsan.

Vad här ovan anförts rörande läskedrycker torde kunna i stort sett sägas jämväl om safter och bärviner.

Det må vidare framhållas att, om kontrollåtgärder av uti motionen avsedd art komme till stånd, skulle detta medföra, att allmänhetens uppmärksamhet riktades på skillnaden mellan natur- och konstprodukt, vilket i sin ordning skulle återverka på fabrikanternas intresse att utfinna metoder för ett ändamålsenligt användande av frukt- och bärсаfter.

Vad beträffar de av motionären föreslagna åtgärderna i ämnet torde lämpligheten av att å etikett eller omslag upptaga *alla* i en vara av ifrågavarande slag ingående beståndsdelar starkt kunna ifrågasättas, dels av den anledningen, att en fabrikant, med hänsyn till konkurrensen på området, icke skäligen bör tvingas till att alltför fullständigt angiva varans sammansättning, dels av det skälet, att genom ett dylikt fullständigt angivande av varans ingredienser knappast skulle åstadkommas vad motionären åsyftar, i det att i många fall den stora allmänheten säkerligen ej ändock skulle få klart för sig vad etiketten innebär.

Vidkommande särskilt det surrogat, som för tillverkningen av läskedrycker äger största ekonomiska betydelsen, nämligen sackarinet, torde någon direkt menlig inverkan på folkhälsan genom detta sötningsämne

icke vara att befara, enligt vad senaste medicinska uttalanden synas giva vid handen, men då sackarinet i motsats till sockret icke äger något näringsvärde, anser riksdagen lämpligt, att föreskrift meddelas, att å de i handeln förekommande fabrikaten av ifrågavarande drycker skall angivas, huruvida till dessa i övervägande grad använts socker eller sackarin, på det att den konsumerande allmänheten ej härom må lämnas i tvivelsmål. Sackarinfrågan torde emellertid komma att beaktas av de av Eders Kungl. Maj:t den 5 december 1913 tillkallade sakkunniga för utredning om förändrad lagstiftning i fråga om införsel, tillverkning och användning av sackarin och andra sötningsämnen.

Uppenbart är, att i en blivande författning uti nu ifrågavarande ämne särskilda bestämmelser måste givas om vad som menas med naturprodukt och vad som menas med konstprodukt.

Om dylika bestämmelser bleve fastslagna, torde det icke bliva nödigt att, såsom i motionen ifrågasatts, föreskriva särskilt ansvar för falska uppgifter om resp. dryckers sammansättning å etikett eller omslag. Däremot torde vid bötesansvar föreskrivas skyldighet för fabrikant, som tillhandahåller vara, vilken icke är att anse som naturprodukt, att å etikett eller omslag låta anbringa — förutom tillverkarens namn — benämningen »konstprodukt».

Därest en tillverkare, enligt sålunda givna bestämmelser om vad som skall anses som naturprodukt och som konstprodukt har skyldighet att angiva en vara som konstprodukt, men i stället anbringar en etikett, varav köparen förarlåtes antaga, att den är naturprodukt, synes han uppenbarligen vara hemfallen till ansvar enligt 22 kap. 13 § strafflagen.

Mot de fördelar, som en lagstiftning å området i fråga medför, torde knappast kunna uppvisas några nackdelar. Denna komme ju att lämna hela den nu bedrivna industrien på området oberörd och endast rikta sig mot den illojala konkurrensen.

Givet är, att för upprätthållande av de bestämmelser, som givas i ämnet, särskilda kontrollåtgärder äro erforderliga. Det kan ock ifrågasättas, huruvida ej i samband med en dylik kontroll mera effektiv tillsyn borde ägnas åt de hygieniska förhållandena vid tillverkningen av läskedrycker m. m. En sådan tillsyn torde vara desto mera behöfelig som ett förbiseende av hygienens krav vid nämnda tillverkning visat sig vara en väsentlig anledning till, att dessa drycker ej så sällan befunnits ohälsosamma. Riksdagen vill härvid framhålla önskvärdheten av, att den

kontroll, som påkallas, icke göres mer betungande än vad nödig hänsyn till folkhälsan kräver.

Riksdagen har sig bekant, att Eders Kungl. Maj:ts medicinalstyrelse i september 1913 inkommit med en underdånig framställning om vidtagande av åtgäreeer för åvägabringande av en lagstiftning mot livsmedelsförfalskning. Då nyssberörda framställning äger ett visst sammanhang med den genom förevarande motion väckta fråga, synes det riksdagen, att utredningen i dessa ämnen bör ske samtidigt och detta så mycket hellre, som den av medicinalstyrelsen ifrågasatta utredningen motiverats bland annat med ett framhållande av de beklagliga missförhållanden, som redan länge kunnat iakttagas inom läskedrycksindustrien.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes utarbeta förslag till bestämmelser, varigenom tillverkare av frukt- och bärsaft, frukt- och bärviner, läskedrycker, fruktmarmelader, lemonadpulver och likartade surrogat åläggas att antingen genom anbringande å saluhållen vara av etiketter, varå förutom tillverkarens namn angivas de ingredienser, varav respektive varor äro tillverkade, eller annorledes medverka till förhindrande av naturprodukters förväxlande med konstprodukter, ävensom att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder i övrigt, som i ärendet äro erforderliga.

Stockholm den 21 april 1915.

Med undersåtlig vördnad.
